

*Lõpp.*

Erla pani raamatu käest ja naaldus sügava ohkega vana kulunud tugitooli korjule.

Tal polnud kellaajast aimugi. Elutoa kappkell oli juba mõne aja eest, tegelikult lausa paari aasta eest, töötamast lakanud. Ise nad seda parandada ei osanud ja kell oli nii raske ja kobakas, et nad polnud kunagi isegi kaalunud selle majast välja tarimist, džiiipi tõstmist ja seejärel sellega mööda pikka auklikku teed külla sõitmist. Nad ei teadnud sedagi, kas kell autosse mahuks või kas külas on mõni inimene, kel oleks sedalaadi antiikse mehhanismi parandamiseks vajalikke oskusi. Niisiis jätsid nad selle lihtsalt iluasja staatusesse alandatult seisma. Kell oli kuulunud ta abikaasa Einari vanaisale. Legendi kohaselt oli ta selle toonud Taanist, kus ta oli põllumajanduskoolis õppinud. Pärast kooli tuli ta koju ja võttis talu üle. Einar ütles ikka, et just seda oligi temalt oodatud. Hiljem oli kätte jõudnud mehe isa kord, kuni teatepulk viimaks Einari enda kätte jõudis. Mehe vanaisa oli juba ammu surnud, isa samuti, tema oli lahkunud mõnevõrra enneaegselt. Selles kohas talu pidamine, ainuüksi seal elamine kurnas nii vaimselt kui ka füüsiliselt.

Erla tajus korraga krõbedat külma. Sel aastaajal oli see loomulikult ootuspärane. Maja vanus andis end tunda ja kui tuul kindlast suunas puhus, oli mõnes toas võimalik sooja saada ainult end paksu teki sisse mähkides, täpselt nagu ta oligi teinud. Tekk hoidis keha soojas, kuid selle alt välja küünitavad käed külmetasid nii kõvasti, et tal oli raske raamatu lehti pöörata. Kuid ta ei hoolinud sellest. Lugemine pakkus Erlale

suuremat naudingut kui ükski teine asi maailmas. Hea raamat suutis viia ta kaugele eemale, teistsugusesse maailma, teise riiki, teise kultuuri, kus kliima oli soojem ja elu lihtsam. See ei tähendanud sugugi, et ta oleks olnud tänamatu või rahulolematu talu või selle asukoha suhtes, seda mitte. See oli ju ikkagi Einari perekonna kodu, niisiis polnud teha muud kui hambad risti suruda ja olukorrast parim võtta. Erla, kelle lapsepõlv oli möödunud sõjajärgses Reykjavíkis, polnud iialgi osanud unistada kõrgel Islandi mägismaal talu pidava mehe naiseks saamisest, kuid Einariga kohtudes oli too ta jalust rabanud. Ja siis, kui nad olid veel varastes kahekümnendates, oli saabunud ka Anna.

Naine mõtles Anna peale, kelle maja oli nende omast pisut paremas seisukorras, selle ehitamisest polnud nii kaua aega möödas. Maja asus nende omast võrdlemisi kaugel, olles algselt mõeldud pooleterameeste majutamiseks. Vahemaa juures oli kõige kehvem see, et kui ilm läks väga hulluks, nagu nüüd oli juhtunud, oli neil raske või lausa võimatu üksteisel külas käia. Einar jättis džibi kõige karmimateks talvekuudeks enamasti seisma, kuna tõsiste, mitme päeva pikkuseks venivate lumedadude saabudes polnud ka nelikveost, naelrehvidest ja lumekettidest erilist kasu. Niisugustes oludes oli lihtsam liikuda jalgsi või suuskadel, niisiis oli puhas vedamine, et nii tema ise kui ka Einar olid head suusatajad. Olnuks tore sagedamini suusatamas käia, kasvõi vahetevahel, et oma oskused kobedamatest nõlvadest laskudes proovile panna, kuid sedalaadi asjadeks ei olnud kunagi eriti palju aega. Raha nappis samuti alati; talu tuli küll ots otsaga kokku, kuid raske oli enda jaoks põhjendada kulutuste tegemist meelelahutusele või reisimisele. Nad rääkisid sedalaadi asjadest harva. Nende eesmärk oli ikka ja alati nina vee peal hoida ja ajada asju nii, et talu toimiks ning võimaluse korral plussis oleks. Erla teadis, et Einari jaoks oli mängus perekonna au, ta oli enda õlgadele võtnud esivanematest jäänud

raske koorma ja tema esiisad viibisid kogu aeg nähtamatuna kohal, jälgisid teda taamale hoides.

Mehe vanaisa Einar Einarsson oli esimene ja tema hoidis neil silma peal maja vanimas osas, seal, kus Erla parasjagu istus. Mees oli selle puitehitise püsti pannud „vaid omaenda kahe käe abil, vere, higi ja pisaratega“, nagu Einar kord oli väljendunud. Einari isa Einar Einarsson Teine valitses uue tiiva üle, nagu Erla seda nimetas: betoonist juurdeehitis, milles asusid nüüd magamistoad ja mis oli ehitatud siis, kui tema abikaasa Einar Einarsson Kolmas oli alles laps.

Erla ei tundnud oma esivanemate suhtes sellist harrast lugupidamist. Ta rääkis neist harva. Tema lahutud vanemad elasid all lõunas ja oma kolme öde nägi ta üliharva. Mõistagi oli selle juures oma osa vahemaal, kuid tõtt-öelda polnud nende perekond kunagi eriti lähedastes suhetes olnud. Pärast vanemate lahkuminekut olid öed lõpetanud suhete säilimise nimel pingutamise ja perekondlikke koosviibimisi tuli ette järjest harvem. See ei pannud Erlat pisaraid valama. Tugivõrgustik oleks tore olnud, kuid temast oli saanud hoopis Einari pere liige ja ta keskendus neile.

Ta ei püüdnud end toolist püsti ajada. Tal polnud veel tõusmiseks vajalikku energiat. Lõppeks polnud tal kuskile mujale minna kui voodisse ja ta soovis veel veidi ärkvel püsida, nautida rahu ja vaikust. Einar oli juba tundide eest uinunud. Mehe jaoks oli varane ärkamine voorus ja pealegi oli tal tarvis lambaid sööta. Kuid sel ajal aastast, vahetult enne jõule, mil päevad olid sisuliselt olematu pikkusega, ei näinud Erla mingit põhjust, miks ta pidanuks hommikul esimese asjana, pilkase pimeduse valitsedes, end voodist välja lohistama. Valgemaks hakkas minema alles üheteistkümne paiku ja tema arvates oli see detsembrikuus ärkamiseks piisavalt varane kellaeg. Paar oli aastate jooksul õppinud sedalaadi tühja-tähja pärast nagu hommikuse

ärkamise aeg mitte tülitsema. Külalisi neil eriti ei käinud. Ja nii kaugel elades justkui polnudki muud valikut kui omavahel hästi läbi saada. Lisaks armastasid nad teineteist ikka veel, ehkki mitte nii nagu kunagi ammu, esimese kohtumise päevil. Kuid nende armastus oli suhte sügavamaks muutudes küpsenud.

Erla kahetses tegelikult, et oli raamatu nii kiiresti läbi lugenud, ta oleks pidanud sellega pisut venitama. Viimasel korral, kui nad koos külla sõitsid, oli ta raamatukogust laenutanud viisteist romaani. See oli küll pisut üle lubatud normi, kuid tal oli sõlmitud erikokkulepe, eks see oli asjaolusid arvestades ka täiesti loomulik. Lisaks lubati tal laenutatud raamatuid tavapärasest kauem enda käes hoida – vahel, kui ilm oli eriti hull, koguni kaks või kolm kuud üle tähtaja. Aga nüüd oli ta läbi saanud kõik oma viisteist raamatut, sel päeval lõpetatu oli olnud viimane. Ta oli nad läbi lugenud ebaharilikult kiiresti, ehkki vaid issand ise teadis, millal tal õnnestub järgmine kord raamatukokku jõuda. Olnuks ebaõiglane paluda mõne päeva eest külla suusatanud Einarilt, et too raamatuid juurde tooks; need oleksid tema jaoks lihtsalt lisaraskus olnud. Teda valdas tuttav tühjusetunne, mis andis endast märku iga kord, kui miski otsa lõppes ja ta teadis, et selle asendamise võimalust ei ole. Selle tunde nimetamine tühjuseks ei kirjeldanud seda tegelikult täpselt, pigem oleks võinud öelda, et ta tundis end seal üleval ürgmaal nagu vangis.

Kuid igasugune klaustrofoobia mainimine oli talus keelatud, seda tunnet tuli eirata, kuna muidu oleks see väga kiiresti väljakannatamatuks muutunud.

Lämmatavaks ...

Jah, see oli olnud väga hea raamat, parim viieteistkümnest. Kuid mitte nii hea, et ta oleks kaalunud selle kohe uuesti üle lugemist. Ja kõik ülejäänud raamatud, nii ostetud kui koos majaga päritud, olid tal läbi loetud, mõnda oli ta lugenud korduvalt.

Naise pilk peatus elutoa nurgas seisval kuusepuul. Einar oli kordki vaeva näinud ja kena puu välja otsinud. Sellest õhkuv karge lõhn, mis väikest tuba täitis, oli otsekui õdus meeldetuletus saabuvate jõulude kohta. Nad andsid endast pühade ajal kasvõi põgusalt pimeduse peletamiseks parima, muutes üksilduse teretulnud omaette olemiseks. Erla nautis teadmist, et sel rahu ajal, mil töödest tehakse paus, jäetakse nad sõna otseses mõttes üksi, sest mitte keegi ei jõuaks sellise lumega ilmaki nii kaugele sisemaale, kui ta just ebaharilikult sihikindel pole. Ja seni polnud seda ette tulnud.

Jõulupuul oli veel ehtimata. Peretraditsioonide kohaselt tehti seda 23. detsembril, püha Thorlákuri päeval, kuid puu all seisid juba ootel mõned kingitused. Polnud mingit mõtet üritada kingitusi teineteise eest varjata, need oli ju ostetud juba tüki aja eest. Lõppeks polnud neil mingit võimalust lipata jõuluõhtul poodi, et soetada mõnd meelest läinud asja, näiteks viimase hetke kingitusi või koort kastme tarbeks.

Puu all oli ka raamatuid, ta teadis seda kindlalt, ja kiusatus üks pakk varem avada oli tohutu. Einar kinkis talle alati vähemalt paar romaani ja jõuluõhtu saabudes ootas ta kõige enam võimalust teada saada, milliste raamatutega on tegemist, et end seejärel šokolaadikarbi ja traditsioonilise jõulujoogiga tugitooli sättida ja hilise ööni lugeda. Kõik vajalikud ettevalmistused olid tehtud. Avamata šokolaadikarp oli söögilaual. Linnaseja apelsinijook ootas sahrvis ja keegi ei tohtinud seda enne pidustuste ametlikku algust puutada; Islandi traditsioonide kohaselt juhtus see kahekümne neljanda detsembri pärastlõunal kell kuus, kui kirikukellad jõulumissat tähistades helisema hakkasid. Oli ütlematagi selge, et jõuluõhtusöögiks 24. detsembril peab peolaual olema tavapärane suitsulambaroog ehk *hangikjöt*. Täpselt samamoodi nagu eelmisel ja sellele eelnenud aastal, nagu igal aastal ...

Erla ajas end pisut kangelt püsti, tundes, kuidas külm niipea, kui ta end oma soojast kookonist lahti harutas, kontidesse puges. Ta astus üle elutoa akna juurde, tõmbas kardina eest ja piilus välja pimedusse. Lund sadas. Aga tegelikult ta ju teadis seda. Siin kandis sadas talvel kogu aeg lund. Mida Islandil, elades nii kaugel sisemaal, merepinnast nii kõrgel, ikka muud oodata oli? Ta naeratas pisut hapult. See polnud koht inimeste jaoks, mitte sellel aastajal. Einari esivanemate jonnakus oli mingis mõttes imetlusväärne, kuid hetkel tundis Erla, et teda karistatakse nende otsuse eest. Ta oli nende pärast selles paigas lõksus.

Talu pidi iga hinna eest edasi tegutsema. Tegelikult ei tahtnud naine sugugi kurta, muidugi mitte. Nende naabruses, kui sedavõrd suurt piirkonda oli õige naabruseks nimetada, olid paljud talud viimase kümnendi ajal hüljatud ja Einar reageeris sellele ikka ja alati ühtemoodi: siunas minema kolinuid nende argpükslikkuse ja võitluse alla andmise pärast. Ja pealegi, kuidas oleksid nad talust loobudes elatist teeninud? Polnud vähimatki kindlust, et maa midagi väärt oleks, kui nad seda müüa üritanuks, ja töökoha leidmise võimalusi selles kandis nappis. Naine lihtsalt ei suutnud ette kujutada, et Einar, kes oli suurema osa elust iseenda peremees olnud, võiks leppida kellegi teise heaks rabamisega.

„Erla,“ kuulis ta meest magamistoast käheda häälega hüüdvat. Naine oli üsna kindel, et oli teda enne norskamas kuulnud. „Miks sa magama ei tule?“

„Juba tulen,“ vastas ta ja kustutas elutoas tule ning puhus seejärel ära küünla, mille ta lugemise ajaks mõnusa atmosfääri tekitamiseks enda kõrval laual läitnud oli.

Einar oli enda voodipoolel lambi põlema pannud. Ta lamas külili voodis ja kõik peegeldas seda, milline harjumuste ori ta oli: öökapil oli klaas vett, äratuskell ja Laxnessi romaan. Erla tundis meest piisavalt hästi, et mõista, miks talle meeldis hoida

oma voodi juures käepärast mõnd klassikalist autorit, nagu Laxness seda oli, ehkki tegelikult ei edenenud ta õhtune lugemine kuigi jõudsalt. Neil oli suurem osa Halldór Laxnessi teostest olemas ja naine ise oli neid korduvalt lugenud, aga Einarit huvitasid viimasel ajal peamiselt vanad ajalehed ja ajakirjad või siis artiklid paranormaalsete nähtuste kohta. Mõistagi olid nende ajalehed alati vanad, mõned rohkem, mõned vähem. Aga sellegipoolest tellisid nad endiselt ühte partei hääletoru, mille eksemplarid neid oodates postkontorisse kuhjusid, ja veel mitut väljaannet, mille seas oli ka Islandi kirjandusajakiri.

Ehkki Einari huvi päevakajaliste asjade vastu oli igati mõistetav, ei suutnud naine kuidagi aru saada, mis paelus teda tondijuttude või vaimumaaailma käsitlevate ja paranormaalsete valdkondi puudutavate raamatute juures, eriti veel sellises pahaendelises kohas elades.

Talvel ei möödunud päevagi, mil ta polnud tunnistajaks külmavärinaid tekitavatele nähtustele. Erla ei uskunud kummitusi, kuid isolatsioon, vaikus ja see kuradi pimedus kokku võimendasid iga põrandalaudade või seinapalkide kriuksatust, tuule oigeid, valguse ja varju värelust sel määral, et mõnikord pidi ta endalt küsima, kas siiski poleks parem kummitustesse uskuda. Võib-olla oleks see elu talutavamaks muutnud.

Ainult siis, kui ta küünlakumas raamatut lugema istus ja tundmatusse maailma sukeldus, kaotasid naise peas elavad tondid tema hirmutamise väe.

Erla ronis voodisse ja püüdis mugavat asendit leida. Ta üritas ootusärevusega hommiku peale mõelda, kuid see polnud lihtne. Ta tahtnuks olla sellest paigast, siinsest üksildusest samamoodi võlutud nagu Einar, kuid ta lihtsalt ei suutnud midagi niisugust tunda, enam mitte. Ta teadis, et homme päev ei ole parem, see ei erine kuigivõrd just lõppenud päevast. Jõulud tõid nende igapäevarutiini veidi muutust, kuid see oli ka kõik. Ka vana aasta

viimane päev oli päev nagu iga teinegi, ehkki nad sõid ka siis midagi teistsugust, suitsulammast nagu jõuluõhtulgi. Aga rakette polnud nad lasknud iidamast-aadamast saati. Kuna tulevärki loeti ohtlikuks, müüdi sedalaadi kraami piiratud aja jooksul, mis tähendas omakorda, et kui nemad Einariga võtsid ette oma jõulueelse sõidu külla, et sealt vajalikku varuda, polnud neid veel saada. Enamasti juhtus see novembris, enne kõige hullema lume tulekut, ja tundus tobe südatalvel veel üks eriretk ette võtta, lihtsalt selleks, et osta mõni rakett ja peotäis säraküünlaid. Pealegi olid nad mõlemad ühel meelel, et tulevärk kuskil pärapõrgus on võrdlemisi mõttetu. Vähemalt nii oli selle kohta öelnud Einar ja naine talle lihtsalt kaasa noogutanud nagu tavaliselt, ehkki oma sügavaimas südamesopis igatses ta neid värvilahvatusi, millega nad kunagi uut aastat vastu olid võtnud.

„Miks sa veel nii hilja üleval oled, kallis?“ küsis mees leebelt.

Naine nägi äratuskella vaadates, et kell polnud veel üksteistki, kuid selles igaveses pimeduses ei olnud ajal erilist tähtsust. Nemad elasid oma rütmis, heitsid liiga vara voodisse ja tõusid liiga vara. Naine ei saavutanud oma vaikiva mässuga, mis väljendus üleval istumises ja lugemises, tegelikult midagi.

„Ma lõpetasin oma raamatut,“ ütles Erla. „Mul lihtsalt polnud und. Ja ma mõtlesin, kas me peaksime Annale helistama ja uurima, kas temaga on kõik korras.“ Ning lisas siis omaenese küsimusele vastates: „Aga küllap on praegu juba helistamiseks liiga hilja.“

„Kas ma võin tule ära lasta?“ küsis mees.

„Jah, lase pealegi,“ vastas naine vastumeelselt. Mees vajutas lüliti ja neid ümbritses pimedus. Nii kõigutamatu, kuid samas nii vaikne. Kuskilt ei paistnud ainsatki valguskiirt. Naine lausa *tundis*, kuidas lumi väljas langes; teadis, et nad ei lähe niipea mitte kuskile. See oli elu, mille nad olid ise endale loonud. Neil ei jäänud muud üle, kui sellega toime tulla.



## II

Kell oli ammu kümme läbi õhtul. Hulda seisis välisukse ees, kohmitses kotist majavõtmeid otsida ja vandus summutatult. Välisukse kohal rippuva lambi pirn oli läbi põlenud ja tänavalaternate kahkjast kumast polnud kuigi palju abi.

Jón oli lubanud uue pirni osta, kuid ilmselgelt polnud ta selleni veel jõudnud. Siin, mere ääres, Álftanesi poolsaarel elasid nad sisuliselt maal, erdatest linnatuledest eemal. Naise meelest oli see alati olnud elamiseks hea koht, kuid ometi oli viimastel kuudel ta perekonna kohal rippunud tihedat pilvkatet meenutav vidu.

Hulda leidis viimaks võtmed üles. Ta polnud tahtnud kella helistada juhuks, kui Jón ja Dimma peaksid magama. Naine oli eeldanud, et jõuab koju hiljem, sest ta pidanuks olema öövahe- tuses, kuid õhtu oli ükski kord rahulikuks ja sündmustevaeseks osutunud ja Snorri oli ta varem minema lasknud. Mehe auks tuli öelda, et mõnes mõttes oli ta üsna läbinägelik ja küllap aimas, et naisel pole asjad kodus kõige paremas korras. Hulda ja ta abikaasa Jón rügasid mõlemad tublisti tööd teha ja kummagi tööaeg ei olnud just tavapärase. Jón oli erainvestor ja hulgi- müüja ja ehkki see pidanuks talle teoreetiliselt andma parema võimaluse oma aja kontrollimiseks, veetis ta pikki tunde oma kabinetis suletud uste taga või linnas aset leidvatel kohtumistel. Huldalt aga eeldati iga kord, kui tööd oli palju, ületundide tegemist ja vajadusel pidi ta valves olema ka õhtuti ja öösiti, aeg-ajalt lisaks ka vahetused pühade ajal. Näiteks sel aastal peab ta olema tööl esimesel jõulupühal. Aga vedamise korral möödub see vaikselt ja rahulikult ja ta jõuab mõistlikul kellaajal koju.

Majas valitses vaikus. Elutoas ja köögis ei põlenud tuled ja Hulda pani silmapilk tähele, et toidulõhna polnud tunda. Ilmselt polnud Jón jälle vaevunud endale ja tütrele õhtusööki tegema. Mees pidanuks veenduma, et Dimma sööb korralikult, ta ei saanud elada nii hommiku- kui ka õhtusöögiks Cheeriose maisihelbeid süües. Kui tüdruk korralikku toitu ei söö, on ta ka sandis tujus, ja ta oli viimasel ajal selletagi üsna kapriisne olnud. Dimma oli kolmeteistaastane ja tema teismega ei olnud hästi alanud. Ta oli hakanud oma koolisõpru tõrjuma ja veetma õhtuid üksi kodus, oma tuppa tõmbununa. Hulda oli alati arvanud, et Álftanes on lapse kasvatamiseks imeiline paik, hea kooslus linnast ja maast. See asus Reykjavíkile piisavalt lähedal, kuid samas algas loodus juba nende ukselävelt ning puhtast ja tervislikust mereõhust polnud samuti puudust. Kuid nüüd oli ta pidanud endale tunnistama, et otsus selles paigas elada võis olla viga; võib-olla oleksid nad pidanud kolima kesklinnale lähemale, et tütrele oleks lihtsam sõpradega kokku saada.

Hulda seisis koridoris, kui Dimma toa uks ootamatult avanes ja Jón sellest väljus.

„Juba tagasi?“ küsis ta naeratades naisele otsa vaadates. „Nii vara? Mina arvasin, et pean su nägemiseks poole ööni ärkvel püsima.“

„Mida sa Dimma toas tegid? Kas ta magab?“

„Jah, nagu noot. Käisin teda lihtsalt kontrollimas. Ta paistis end täna õhtul pisut kehvasti tundvat. Tahtsin kindel olla, et temaga on kõik korras.“

„Oi, kas tal on palavik?“

„Ei, ei midagi sellist. Ta otsaesine oli täiesti jahe. Ma arvan, et on kõige parem tal magada lasta. Ta tundub hetkel kuidagi mornis meeolus olevat.“

Jón astus lähemale, võttis Huldal ümbert kinni ja sisuliselt

sundis ta elutuppa astuma. „Äkki jooime klaasikese veini, kallis? Käisin täna Ríkis ja ostsin kaks pudelit punast veini.“

Hulda kõhkles, ta oli endiselt Dimma pärast mures. Miski ei paistnud klappivat, kuid ta tõrjus selle mõtte eemale. Tegelikult oli tal tõesti tarvis väsitava tööpäeva järel lõõgastuda; ta töö oli piisavalt kurnav ja polnud vaja, et ta ka kodus pinges oleks. Ehk oli Jónil õigus, võib-olla vajas ta tööpoolest midagi joodavat, et enne magama heitmist end pisut lõdvaks lasta.

Ta võttis mantli seljast, laotas selle diivani seljatoele ja istus. Jón läks kööki ja tuli tagasi kahe antiikse klaasiga, mis olid kuulunud ta vanavanematele. Ta tiris pudelil vaevata korgi pealt ja valas klaasid täis. See oli ebaharilik luksus. Mitte üksnes maksude pärast, mis alkoholi hinna pööraseks muutsid – lisaks oli neil mõlemal üsna keeruline jõuda Ríkisse, riigile kuuluvasse alkoholi kauplusse, sest selle lahtiolekuaeg oli väga napp.

„Punane vein! Kust korraga selline ekstravagantsus? Mida me tähistame?“

„Seda, et mul on olnud hea päev,“ ütles mees. „Mulle tundub, et mul on viimaks õnnestunud maha müüa see maja Hverfisgatal, millest ma olen üritanud lahti saada. Pank on mul kukil istunud ja ähvardanud tagatise sissenõudmisega. Kari tähenärijaid, muud ei midagi – neil pole aimugi, kuidas äri käib. Aga igatahes terviseks!“

„Terviseks!“

„Vahel ma soovin, et me elaksime välismaal, kus on normaalsed pangad. Närvi ajab, kui tuleb töötada kohas, kus kõik on poliitikaga seotud ja isegi pankasid juhivad endised poliitikud. See ajab hulluks. Mina kuulun valesse parteisse ja mind sunnitakse selle tõttu kannatama.“ Mees ohkas piinatult.

Hulda kuulas ta juttu üksnes poole kõrvaga. Tal polnud Jóni finantsasjade lõpututesse sasipundardesse süvenemiseks kannatust. Tal oli töö enda probleemidegagi piisavalt tegemist,

kuid tema oli erinevalt abikaasast kindlalt otsustanud neid mitte koju tuua. Tal oli mehe sahkerdamisokustesse piisavalt usku, too paistis kõiki nippe valdavat. Ühel päeval ostis ta mingi väärtusliku kinnisvara, järgmisel oli selle kopsakat kasumit teenides maha müünud ja ülejäänud aja tegeles oma hulгимүүгi-firma üles ehitamisega. Hulda pidi tunnistama, et abikaasa oli igatahes neile kõigi nende aastate jooksul piisava sissetuleku kindlustanud. Neile kuulusid kena eramaja, kaks autot ja nad said endale aeg-ajalt mõningast luksust lubada, näiteks viia Dimma kord või paar kuus nende lemmik-hamburgerirestorani.

Reykjavíkis, kuhu oli autoga vaid kümne minuti tee, oli restorane nii vähe, et isegi kiirtoidukoha külastamine läks erilise sündmusena kirja. Kuigi viimasest sellisest käigust oli jupp aega möödas. Paistis sedamoodi, et Dimma oli välja kasvanud east, mil soovitakse vanematega koos aega veeta, ja viimastel nädalatel ja kuudel oli ta keeldunud mitmest kutsesest koos nendega kuhugi minna.

„Jón, mis oleks, kui läheks homme välja sööma?“

„Vahetult enne jõululaupäeva? Kõik kohad on maast laeni rahvast täis.“

„Ma mõtlesin meie tavalist kohta, hamburgereid ja friikaid.“

„Hm ...“ Lühikese pausi järel lausus mees: „Ootame ja vaatame. Ilmselt on seal ka palju inimesi ja vahetult enne jõule on liiklus tipptunni ajal pöörane. Ära unusta, et meil on tarvis ka kuuske ehtida.“

„Oh pagan,“ ütles naine. „Ma unustasin täna kuuse osta.“

„Hulda, sa lubasid selle ära korraldada. Kas kuusemüügiplats pole mitte kohe jaoskonna kõrval?“

„Jah, on küll. Ma sõidan sellest iga päev mööda.“

„Siis sa võid ju homme hommikul minna ja selle kohe ära osta. Karta on, et meile on jäänud vaid mõni üksik niru, mida keegi pole tahtnud.“

Hulda vahetas hetkelise vaikuse järel teemat. „Oled sa Dimma jaoks veel midagi ostnud? Me vist arutasime mõne ehte soetamist. Ma ostsin talle selle raamatu, mida ta minu meelest tahta võiks – igatahes on talle alati meeldinud jõulude ajal lugeda. Ja juhtumisi ma tean, et mu ema kodus talle kampsuni, niisiis on ta vähemalt Jõulukassi eest kaitstud.“ Hulda muigas omaenese nalja peale: see oli vihje müüdile, mille kohaselt kuri kass pistis nahka kõik Islandi lapsed, kes polnud jõuludeks uusi riideid saanud.

„Ma ei tea, mida ta tahab,“ ütles Jón. „Ta pole mingeid vihjeid andnud, aga ma katsun selle homme välja uurida.“ Seejärel lisas ta kerge naeruturtsatusega: „Kas sa tõepoolest usud, et ta paneb su ema kootud kampsuni selga?“ Ja jätkas enne, kui Hulda jõudis vastata: „See on tõepoolest paganama hea vein, on ju? Hind oli igatahes küll korralik.“

„Jah, pole tõesti paha,“ vastas naine, ehkki ta polnud nii suur punase veini jooja, et osanuks tavalisel peedikal ja peenemal kraamil vahet teha. „Ära heida ema üle nalja, ta annab endast parima.“ Naine polnud oma emaga küll nii lähedastes suhetes, nagu ta soovinud oleks, aga teda solvas vahel see, kuidas Jón temast rääkis. Hulda oli omalt poolt alati pingutanud, et Dimma vanaemaga hästi läbi saaks, ja vähemalt selles osas oli kõik õnnestunud.

„Su ema pole vist terve igaviku oma nägu meie juurde näidanud?“ tähendas Jón ja Hulda teadis, et kergelt tõgav noot ta hääles varjas tegelikult kriitikat, ehkki ta ei teadnud, kas tema enda või ta ema aadressil. Võib-olla koguni mõlema.

„Jah, see on minu süü. Kui aus olla, siis on mul nii palju tegemist olnud, et ma pole leidnud aega teda meile kutsuda.“ See pidas üksnes poolenisti paika. Tegelikult ei nautinud ta eriti ema seltskonda. Nende suhe oli alati olnud võrdlemisi pingeline ja ema võis olla lämmatavalt pealetükkiv, ta kippus alati

tütrel seljas elama. Lisaks ei rääkinud nad omavahel peaaegu kunagi millestki olulisest.

Hulda oli kaks esimest aastat oma elust veetnud lastekodus ja tahtis väga ema käest mineviku kohta uurida, pärida, miks ta oli sinna pandud. Ta kahtlustas, et peamine süü selles lasus ta vanavanematel, ja ometi oli tal olnud lihtsam andestada neile kui emale. Mõistagi oli ta toona olnud liiga väike, et lastekodu aegadest midagi mäletada, kuid see teadmine oli teda painanud alates hetkest, mil ta oli sellest oma vanaisa käest teada saanud. Ehk selgitas see tema suutmatust emaga sidet luua. Tunnet, et teda oli hüljatud, teda poldud armastatud, oli raske taluda.

Ta võttis veel ühe lonksu Jóni ostetud kallist veini. Vähemasti nüüd teda armastati. Ta oli õnnelikus abielus Jóniga, armsa tütre ema. Ta lootis südamest, et Dimma vähemalt jõulude ajal oma mossitamisest loobub.

Just sel hetkel kuulis ta koridorist mingit heli.

„Kas ta on üleval?“ küsis Hulda tõusma asutades.

„Istu sina, kallid,“ ütles Jón kätt naise reiele asetades. Ta pigistas seda Hulda meelest tarbetult kõvasti, kuid ta ei protestinud.

Siis kuulis ta ukse sulgumist ja luku klõpsatust.

„Ta läks üksnes tualetti. Rahune maha, kallid. Me peame talle hingamisruumi andma. Ta kasvab nii kiiresti.“

Muidugi mõista oli mehel õigus. Teismeeaga käisid kaasas suured muutused ja kahtlemata oli igal lapsel selleks erinev toimetulekumehhanism. Seegi aeg läheb mööda, võib-olla peab ta lihtsalt sammukese tagasi tõmbuma. Emana valdasid teda tohutult tugevad emotsioonid, kuid mõnikord sai ta isegi aru, et parem oleks olnud veidi vabamalt võtta.

Nad istusid mõnda aega mõnuses vaikuses, selles osas oli neil alati hea klapp olnud. Jón valas Hulda klaasi veini juurde, ehkki naine polnud seda veel tühjaks joonud, ja Hulda tänas teda.

„Kas me ei peaks kahekümne neljandaks sinki ostma nagu

tavaliselt?“ küsis Jón. Ilmselgelt polnud ta märganud, et sink ootas juba külmkapi alumisel riiulil oma aega.

„Kas te Dimmaga õhtust ei söönudki?“ küsis Hulda vastu. „Sink on muide juba olemas.“

„Aega ei olnud. Mina napsasin teel koju võileiva ja Dimma on harjunud endaga ise hakkama saama. Külmkapis on ju alati varuks mõni *skyr* või midagi säärast?“

Hulda noogutas.

„Tööl on kiired ajad?“ küsis mees teemat vahetades sõbralikult.

„Tegelikult küll. Me püüame alati liiga paljude juhtumitega korraga tegeleda. Meil lihtsalt pole piisavalt töötajaid.“

„No kuule, me elame maailma kõige rahulikumas riigis.“

Naine üksnes naeratas, tahtmata sel teemal edasi rääkida. Mõned juhtumid, millega ta tegeles, olid erakordselt masendavad, ja ta ei soovinud neid mehega arutada. Oli üks juhtum, mis teda vahetpidamata painas, ehkki see oli aset leidnud juba sügisel: Selfossis jäljetult kadunud noor naine. See oli üks kummaline asi. Ehk tuleb kasuks, kui ta homme need toimikud taas läbi vaatab.

Koridorist kostis jälle mingi heli. Hulda ajas end Jóni protestist välja tegemata automaatselt püsti.

Ta läks koridori ja nägi oma toa ukse juures seisvat ja sinna sisse astuma valmistuvat Dimmat. Tüdruk seisatas, pilk ema näos kinni, ilme nii tühi, nagu viibiks ta omaenese maailmas.

„Dimma, kullake, sa oled ärkvel? Kas kõik on korras?“ küsis Hulda, kuuldes pingutusest hoolimata oma hääle tekkivat murenooti.

Ta võpatas ehmatuses, kui Jón ootamatult käe ümber ta õlgade aetas ja teda kindlalt paigal hoidis. Dimma vaatas neile mõlemale kordamööda otsa ja kadus seejärel sõnagi lausumata tagasi oma tuppa.